
Avrupada bahar!

AKBABA

PERŞEMBE GÜNLERİ ÇIKAR,
SİYASİ, FİKİR, SANAT, MİZAH
MECMUASI

SAHİBİ :

Yusuf Ziya ORTAÇ

İDAREHANE

İstanbul, Ankara caddesi, No. 47
Telefon : 22129

ABONE

Türkiyenin her tarafı için : Seneliği 1000, altı aylığı 500, üç aylığı 250 kuruş.

Yabancı memleketlere : Seneliği 2000, altı aylığı 1000, üç aylığı 500 kuruş.

4 Mayıs, 1944 — Perşembe

Sayı : 9

Gelecek Sayıda :

Hâzım'ın Kıymeti

Yazan :

Reşat Nuri GÜNTEKİN

Üstat Reşat Nuri Güntekin'in büyük bir salâhiyetle yazdığı bu kıymetli tahlil makalesi, Hâzım'ın birçok resimlerile süslenmiş, temaşa edebiyatımızın eşsiz bir vesikasıdır.

UTANILACAK ŞEY!

Kara Fatma

İstiklâl savaşının kadın kahramanı Kara Fatma, göğsünde İstiklâl madalyası, kolunda iki yara işaretile yoksulluk içinde yaşıyor!

●

İstiklâl savaşımızın meçhul Mehmetcikleri yanında meçhul Fatmacıkları da vardır. Kara Fatmayı, işte bu meçhul Fatmacıklardan aramızda yaşayan canlı bir hâtıra olarak hepimiz tanırız!

Aramızda yaşayan dedik... Fakat, Millî kıyamın bu biricik hâtırasına «yaşayan» demek mümkün mü?

En Son Dakika gazetesinin açtığı yardım listesinden öğreniyoruz ki, Kara Fatma, kapkara bir talihle kapkara bir sefalet içindedir!

Kara Fatma, altmış yaşının esiğini asmıs bulunuyor. Silâha sarıldığı zaman henüz otuzundaymış. Aslı Erzurumludur.

Kocası Osman, Büyük harpte şehit düşmüş. Hâtıralarını anlatırken:

— İstiklâl Savaşı başlamıştı, diyor. Oğlum Mehmetle kardeşim Süleyman cephede idiler. Ben de boğuşmak icin yanıyordum... Bu kavğa öteki kavgalara benzemezdi. Ölüm dirim cengi yapıyorduk... Bütün nasihatler vız geldi bana... Köyümden ve civar köylerden topladığım delikanlılarla bir çete kurdum, ver elini İznik cephesi dedim, dayandım!

Kara Fatma kumandası altında 45 gencle merhum miralay Halit emrine giriyor.

O, bütün İstiklâl harbi boyunca silâhı elinden bırakmamıştır. Kabakçı köyünde, oğlu ve kardeşile düşmana yaptığı baskın başlı başına bir destan mevzuudur.

1337 yılında, Atatürk, onu Ankarada görüyor: Güneşli bir bahar günü, Atıs poligonunda.. iltifat ediyor ve büyük yararlıklarını askerce mükâfatlandırmak için, ona «ikinci mülâzim maaşı bağlanmasını» emrediyor.

Fakat Kara Fatma, Atanın ellerine sarılarak:

Kara Fatma

— Paşam, diyor, müsaade buyurursanız bu maaşı Kızılaya bağışlayım... Ben, orduda parasız çalışmağa ahdetmiştim!

★

İstiklâl savaşı, kadını ve erkeğile yekpâre bir millet kalkınışı idi. Bunun içindir ki, zafer anıtlarında Türk kadınını da tunçlandırıyoruz.

İşte Kara Fatma, o Millî ihtilâlden kalma, aramızda yaşayan —hayır, aramızda sürünen— tek hâtıradır!

Şimdi Kasımpaşanın daracık bir sokağında harap bir odaya sığınan bu tarih kadın, yirmi beş yıl evvel boğuştuğu düşman yerine, şimdi açlık ve sefalet denen düşmanla boğuşuyor: Siyah mantosunun sol kolunda, vatan için iki kere yaralandığını işaret eden çifte kırmızı şerit ve sağ göğsünde İstiklâl madalyesini taşıyarak!

Utanıyorum demekten bile utanıyorum!

AKBABA

HER HAFTA

Kavga

İdeal kavgaları mahkemelere düşmeğe başladı.

Niçin?

Bu sualin karşısında el pençe divan duracak suçlu, bu, şu, o değildir!

Din ve dünya işleri bir birinden ayrılalı, insanları ahret korkusile dizginleyen iç bağlar gevşedi.

Harf inkılâbı, altı yüz yıllık kültür ve sanat mazisinin önüne bir duvar çekti.

Ve harp sonu dünyasında doğan yeni dinler, nihayet bizim fikir ve edebiyat sınırlarımızdan içeri de sızmağa başladı.

İşte, aradığımız suçluyu yakalatacak ip uçları bunlardır.

Size soruyorum: İster sağ, ister sol olsun, düşman duygulara ve düşüncelere karşı göz yummak, kulak tıkamak ve otuz iki dişimizin sedef anahtarile ağzımızı kilitlemekten başka tedbir aldığımızı söyliyebilir misiniz?

Bizim fikir ve sanat hayatımızı gözden geçirenler şunu görecekler-dir: Her ideal, müminlerini daima bir mecmuanın bayrağı altında topluyor. Misal mi istiyorsunuz: İşte Servetifünunun bayrağını taşıyan üdeba-yı cedide... İşte Sebilürreşad'ın bayrağı altında tekbir getiren şeriatciler.. İşte İctihad'ın bayrağı altında savaşan ilk lâikler.. İşte Türk Yurdu'nun bayrağı altında yola çıkan Turancılar.. Ve işte Aydınlık mecmuasının bayrağı altında enternasyonali çağıran ilk ağızlar!..

Geçen büyük harbin ortalarında, Ziya Gökalp, bu bayrağı İttihad ve Terakkinin merkezine dikmişti: Yeni mecmua, memleketin beynini ve kalbini fetheden tek mecmua idi.

Türk inkılâbı, yirmi yıldır, kafaları ve gönülleri bayrağı altında toplayacak bu mecmuadan mahrum yaşıyor.

Kemalizm, dekoratif bir tören edebiyatı halinde kaldıkça, bu sağlı sollu kavgalar, mahkeme salonlarından caddelere taşan genç dinleyicilerile sürüp gidecektir.

Yusuf Ziya ORTAÇ

Gazetelerden: Sulhtan sonra hayatı ucuzlatmak için İngiltere, Âmerika, Rusya arasında bir şirket kuruldu.

Üçler — Her ne alırsan al, ikişer kuruşa... Aynalarım, taraklarım, külâhlarım ikişer kuruşa!..

Geçti

Esnâf oku Zülfikarı geçti,
Vurgunculuk ihtikârı geçti,
Her şey geçiyor cihanda eyvah,
Atı alan Üsküdârı geçti!

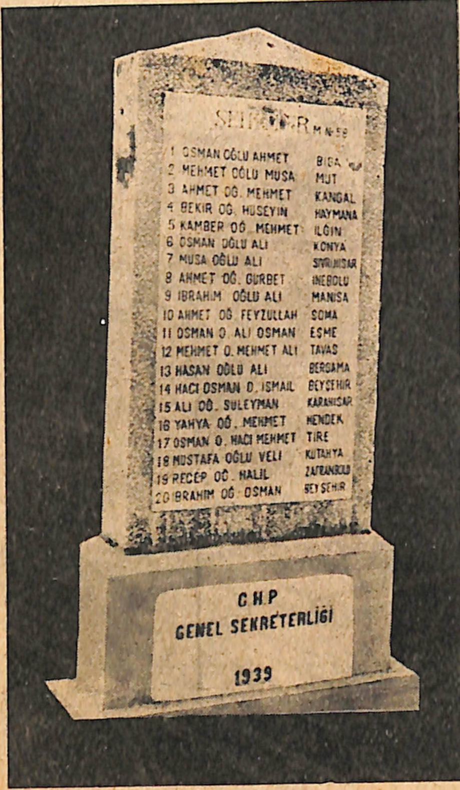
Bak bir kere dünkü nev - nihâle,
Bir fâciadır bu istihâle!
Kimdir, onu kim koyan bu hâle?
Esnâf oku Zülfikarı geçti!

Tüccarlığın aslı hokkabazlık,
Beş bin lira dağ başında yazlık!
Yan gelmede villâlarda "azlık„!
Âtı alan Üsküdârı geçti!

Çimdik

Bir Taşta Bütün Vatan

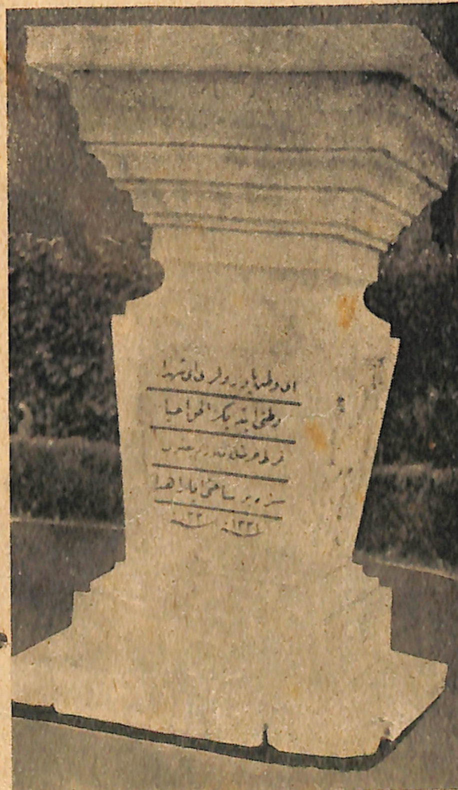
Kıymetli şairimiz Behçet Kemal Çağlar, bu güzel yazısında, şehitliği ziyaret ederken gördüğü bir mezar taşını anlatıyor : Bu taşın altında, her vatan köşesinden bir şehit yatmaktadır!

Anadolulular, İstanbulu ya okuma-yazma için kaldıkça, ya alış-veriş için uğradıkça tanırlar. Ben bu iki imkândan da mahrum kalmış biriyim. Çocukluğumu yalın ayak köylerinde geçirdiğim Anadoluyu sonrada kaza kaza, köy köy gezerek ruhuma nakşetmek fırsatını bulduğum halde İstanbulumuzu bir çok Avrupa şehirlerinden daha az tanımış kalmakla mahcubum.

Yurt güzelliği derken; manzumelerim ve sohbetlerimle: İki üç saat içinde kardan çiçeğe ve camdan hurmaya inilen Akdeniz kıyılarımızı, bir yerinden Yeşil ırmak fakat her yerinden yeşil renk çağlıyanı dökülen Karadeniz sahillerimizi, yıldızlara komşu yaylalarımızı, her parçasından birer Baküs oyulmayı haketmiş gurup içici kaya başlarımızı... Sayıp dökebilirim de sıra İstanbula gelince susup kekelemeğe başlarım. Kendi kendime mırıldandığım bir tek teselli cümlem vardır: Kalemimin daha iyi işliyeceği, görgümün daha çok derinleşeceği günlerde İstanbulu tatmak daha iyi olacak. Yanımda hayat arkadaşım veya biricik çocuğum olduğu halde; henüz hiç bir saatini görmediğim Çamlıcanın sabahında, vapurla geçerken seyredebildiğim Boğazın öğlesinde plâjlarını gündüz gördüğüm Bostancının akşamında ve daha hiç yatamadığım Adanın gecesinde dolaşmak; kubbelerde gölgelenip sebillerden içmek, hayatla dolup türbelerden geçmek, Tanrı eliyle insanlar için ve insanlar eliyle Tanrı için yapılmış güzelliklerin bağdaşırken yarışmalarını seyredebilmek; yanımdakine büyük güzelliğin her an bir yeni belirtisini göstererek bak bak diyebilmek; Türk doğduğuma, yalnız kalmadığıma şair olabildiğime şükredebilmek...

Bir iki yılda bir, ya kışları büyük caddelerinin ya yazları büyük plâjlarının kuru kalabalığına dalıvermekle gördüm diye avunduğum İstanbulumuzu üç dört yıldır bu kadarcık bile ziyaret edememiştim. Erzurum, Sarıkamış, Kars ve Ardahan yaylalarında

nice geceler yıldızlarla komşuluk etmekle beraber alnımın bir türlü göğe dokunamıyacağını gördükten sonra İstanbulda ayaklarımı denize değdirmek hasretini içimde bir burkuluş gibi duymuş, bir ikindi sonunda durup dururken Bebekte akşam olmuştur diye bir şiir yazıvermiştim. Ürkekliği yüzünden dağ başlarındaki köpüklü sulardan bir türlü istediği gibi içemiyerek susuz kalan bir ceylânın ovadaki durgun göle inmeği özleyişi gibi ruhum İstanbula hasret duymuştu.

Neden sonra, on beş yirmi gün önce şehirler güzeline kavuşabildim. Seçkin dostların güzel sohbetlerinden, bir büyük eğlence gecesinin süslü püslü kalabalığından sonra, bir öğle üstü, yanımda İstanbulun gerçekten âşıkı ve İstanbulluların yakından dostu bir büyüğümle beraber şehrin hüviyetine bir uçtan girebilmek beni hâlâ bahtiyar ve mesteden bir mazhariyet oldu.

Atatürk köprüsünden Halici geçmeğe hazırlanırken karşıdan görünen Marmara ruhu her adımda yıkanmıya davet eden mavi hudutsuzluğun bir yeni işaretini andırıyordu. İstanbuldaki sanat başarılarına bir zafer takı gibi yükselen Bozdoğan kemerini oto-

mobille geçivermeğe gönlümüz razı değilmiş gibi duruverdik. Sağdan insan gürültüleri ve çekiç sesleri geliyordu. Kemerin hemen dibindeki Gazanferağa medresesini tamir ediyorlardı. Mimar Davud'un küçük, ince, olgun bir eseri. Surun dibinde kubbe: Heybetin dibinde huşû. Yüksek kemerle engin kubbe, dik alınla yatkın gönül gibi idi. Hücrelerin ocakları üstünde yükselen trahitten yontma sivri uçlu ince bacalar hep göğe dikilmekten tırnağı uzamış şahadet parmaklarını andırıyordu.

Asıl gideceğimiz yer burası değildi. Daha öteden daha yukardan gördüğümüz, Edirnekapı camiinin bir uhrevî ileri karakol gibi muhafızlığını yaptığı, ilerde Marmaranın ve arkada sıra tepelerin mavi ve yeşil kabartmalı halılar gibi eteğine serildiği Şehitliği ziyarete gidiyorduk. Oraya ağacların da minareler gibi vakfeye durduğu, minarelerin de ağaçlar gibi uğuldadığı bir öğle saatinde vardık. İşlenmiş, düzeltilmiş ve (Kumkale, Anafartalar, Seddülbahir...) gibi Çanakkaledeki Zafer yerlerinin isimlerini almış yollar boyunca ayaklarımızla toprağı öper gibi hafif hafif basarak dolaştık. Genç serviler, mermer sebiller ve taze çamlar bize şahadeti, rahmeti ve hayatı bir arada sundular. Nefes alan bir kocaman göğsün kabarıklığını andıran bu yayvan tümsekte vatan için ölüm bize kendisinden başka bir şey düşündürmiyecek kadar güzel ve uysal göründü. Gündelik kaygıların soğuk havasında donup kalan (Maderi Vatan) (Ana Yurt) tâbirlerinin klişe buzluğu bizim için orada bir defa daha eridi, anne yurdun bu kendisine kurban giden çocuklarını bağrına basmakta olduğunu gözlerimizle gördük. Bu tümsek vatan ananın nefes alan göğsü idi.

İstanbulun ebedî muhafızı bir ordugâh taştan silâhlarını çatmış dinleniyor. İstanbul da onu beklemesini biliyor. Şehitleri İmar Cemiyetine minnet duymalıyız.

Ortadaki düzlüklerden birinde geçen zamana bir ebediyet tılısımı gibi gülümsiyen bir güneş saati göze çarpıyordu. Bu çizgili taşı güneşe tutan mermer ayakta şu mısralar okunuyordu:

Ey vatan yavruları, ey şüheda,
Vatanı ettiniz elhak ihya.
Fartı hürmetle Mülâzim Yakup
Size bu saati eyler ihda.

— *Arkası 14 üncü sayfada* —

Babil

Rabbimiz, hilkati tekmil ederek akşamla,
Birliğinden bize bahşetti bir ulvî damla.
Bu güzel damlanın insanda karar ettiği gün
Âlemin her yeri cennetti ve her devri düğün.
Ezelî sır bizi bir safta tutan zincirdi,
Ki lisanlar gibi insanlar o yüzden birdi.
Aynı sözlerle sunup aynı temiz duyguları,
Andırırdık sesi bir perdede çağlar suları...
Ne Ebabilden eser vardı, ne tufanlardan.

▼

Şâdolup şükredecek yerde beşer birliğine,
Gel zaman, başladı meyletmeye kâfirliğine.
Âdem evlâdı hüner kendisinindir sandı,
Damlalar kendini umman bilerek çalkandı.
Yer yüzünden göğe kat kat kule inşa ederek
Dediler: "Gök yüzünün yer gibi teshiri gerek.„
Bizi tufân-ile affetmiş olan sevgili Rab
Duydu bin bir seneden sonra bu isyana gazab,
Dedi: "Kâfirlere devrettim ilâhî işimi.„
Koparak bir sıra tesbîhin o an ibrişimi
Hepsi etrafa dağılmıştı düşen tanelerin,
Ve değişmişti bütün dilleri dîvanelerin!
Çekti Rab çünkü o gün kendini insanlardan.

▼

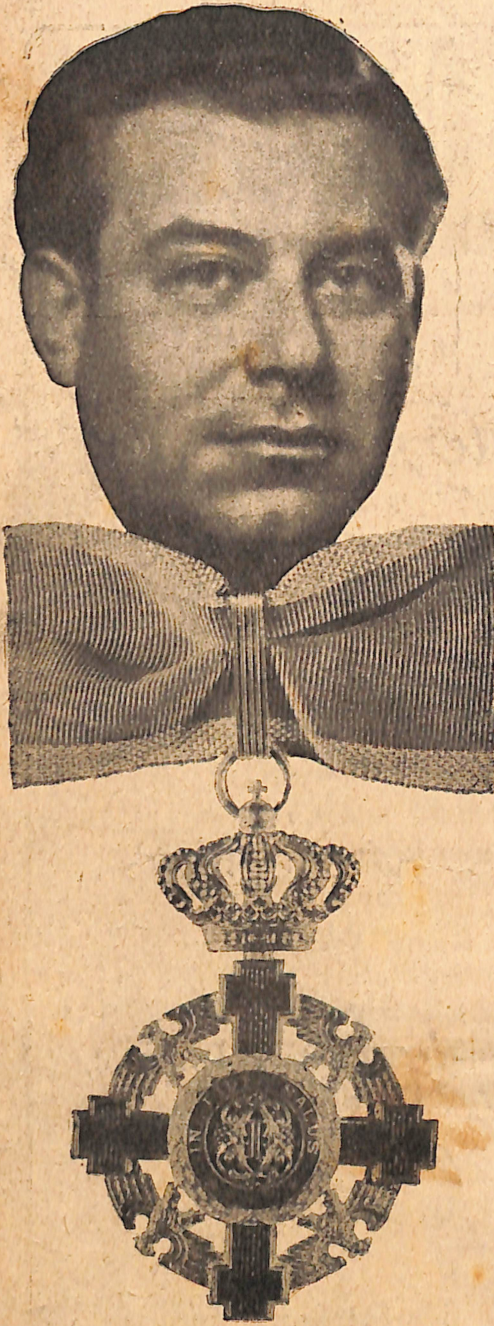
Kaldı insan diye meydanda, gider gitmez o nur,
Bir Recîmin bile menfuru olan köhne çamur.
Kaplamıştır bugün etrafı o Babil kulesi,
Ve o mel'un kule sakinlerinin gulgulesi...
Gördüğün tefrikalar hâtıradır Babilden,
İki vicdan bulamazsın konuşur bir dilden.
Sade bir kavmi haram etmez öbür kavme duvar,
Şimdi, yer yer, bizi bizden ayıran sedler var:
Ne Kerem Aslı'ya uygun, ne de evlât anaya...
O çınar dallarıyız biz ki esen fırtınaya
El verip savruluruz yollara yaprak yaprak,
Dalımız kökten irak, yaprağımız daldan irak!
Ayırır taş kuleler canları cananlardan.

▼

Derseniz siz ki: "Cihan dönsün o birlik demine!„
Çarpışan kül'leri yalnız bırakıp âlemine,
Kurtarın parçalanan cüz'leri buhranlardan.

Faruk Nafiz Çamlıbel

EDEBİYAT

Nişan

Fikir ve sanat hayatımızın mümtaz kıymeti Celâleddin Ezine'ye Romanya hükûmeti «Romanya Yıldızı» nın Komandör rütbesi nişanını vermiştir. Sanatkâr dostumuzun eserleri takdir edilerek verilen bu nişan beynelmilel bir mükâfattır. Yukarıda resmini gördüğünüz nişan, altın üzerine mine işlemedir. Beraberinde kıral Birinci Mihael'in fermanı vardır.

Aziz arkadaşımızı tebrik ederken, okuyucularımıza kısa bir hal tercümesini de veriyoruz:

Celâleddin Ezine, Temyiz mahkemesi âzasından eski Darülfünün Sakki Adlî müderrisi Memduh Beyin oğludur.

Küçük yaşta Almanyaya gitmiş, orta ve yüksek tahsilini Berlinde ve Pariste yapmıştır.

İlk eseri, Modern Faust tarzında ve diyalog şeklinde yazılmış «Yakup ve ötekiler» romanıdır.

«Bir misafir geldi» isimli piyesi, beş yıl evvel şehir tiyatrosunda oynanmıştı.

«Amerika mektupları» ile «Harp içinde Avrupa» eserleri, seyahat edebiyatımızın güzel örnekleridir.

Yanlış Yol

Tanzimattan beri Türk şiirini arıyoruz: İçi ve dışı bizim olan Türk şiirini...

Namık Kemal, Hamid, Fikret, Akif, Mehmet Emin, Ziya Gökalp, Yahya Kemal ve neslimiz bunun arayıcılarıdır.

Son yıllarda, zevkinin ve zekâsının ışığını başka bir yolda dolaştıran gençler belirdi. Bunlar, mısralarını, halk edebiyatını örnek alarak örüyorlar. Görüş, o... Duyuş, o.. Söyleyiş, o!

İçlerinde, cidden pek güzelleri var. Ülkü'nün 16 Mart tarihli sayısında gördüğüm yeni bir imza, Nüzhet Erman, bunun mümtaz bir örneğidir. Genç şairin bir kaç kıt'asını beraber okuyalım:

BAHAR

Eriyen bir beyaz yol çize çize,
Leylekler getirdi baharı bize,
Renk geldi dudağa, saza, benize,
İncecik zarından soyduk baharı,
Öpüp başımıza koyduk baharı.

. . . .

Issız dünyamıza dolan baharı,
Dallara misafir olan baharı.

. . . .

Bir Nisan yağmuru çizer baharı.
Dala çiçek çiçek dizer baharı.

. . . .

Bulut damla damla saçar baharı,
Toprak kapı kapı açar baharı.

. . . .

Baharda her insan poyraz gibi hür,
Biraz deli, biraz âşık gözükür,
Şükür Tanrım, Tanrım sana bin şükür,
İncecik zarından soyduk baharı,
Öpüp başımıza koyduk baharı.

Nüzhet ERMAN

Nasıl?. Bu şiiri okuduğunuz zaman bir bahar günü yeşil kırlarda dolaşmış kadar içinizin hafiflediğini, damarlarınızda kanın çiçek, güneş ve yaprak gibi taze ve aydınlık aktığını duymuyor musunuz?

Fakat, bu güzel, bu muvaffak örneğin, bir de muvaffakiyetsizliğe giden nev'i var: Bunlar, halk edebiyatının "yarım kafiye" sini ve 6+5 i bazan 4+4+3 yapan aksak duraklı vezni alıp Türk şiirine yeni bir lezzet getirmek isteyenlerdir.

Tıpkı divan şairinin müşterek redifleri ve kafiyeleri gibi, halk edebiyatının da müşterek redif ve kafiyeleri alınarak ve yine divan edebiyatının müşterek mazmunları gibi halk edebiyatının da müşterek motiflerile kullanılarak yazılan bu şiirlerle, biz, millî ve orijinal bir Türk şiiri yaratılacağına inanamıyoruz.

Bu tarzı benimsiyen genç kalemlerin sesi, daha şimdiden, bir ağızdan mektep marşı söyliyen çocuklara dönmüştür.

Halk şiirinin:

Ilgıt ılgıt esen seher yelleri

Mısraından "ılgıt ılgıt" ı alıp kendi şiirinin bünyesine katmakla yeni ve yerli şiir yazılmış olmaz.

Halk şiir, genç şairin kendi mümtaz benliği ve sanatkâr mizacı içinde eriyecektir. Ondan sonra, kalemin inbiğinden damlıyacak mısralarda aradığımız "bizim" şiiri bulabiliriz.

Vezinsiz, kafiyesiz, kırık dökük satırlardan ibaret tufeylî şiir gibi, Türk edebiyatını sarmak istidadını gösteren bu ham tarz da, bizce yeni ve başka bir tehlikedir.

Kalemleri, kolaya, basite sürükliyen bu ağızla, belki lezzeti biran sürecek tatlı şeyler söylenebilir. Fakat, ebediyetin hafızasında taşıyacağı büyük eserler?.. Bunu zannetmiyoruz!

Y. Z. O.

Çanlar

Kimin için

Ernest Hemingway'in meşhur: "For whom the Bell Tolls" (Çon Kimin için çalıyor?) isimli kitabından Hollywood'da bir film çevrilmiştir.

Bu filmin mevzuu da artistleri de enternasyonaldir. Mevzu: Robert Jordan isimli bir Amerikalının İspanya harbinde geçirmiş olduğu maceraların hikâyesidir.

Jordan, bir muharebeden bir gece evvel bir köprüyü uçurmak vazifesini üzerine almıştır. Bu işi görebilmek için İspanyol köylülerinin yardımını isterken bir İspanyol kızına âşık oluyor. Film, Jordan'ın köprünün infilâkında ölmeden evvel, yaşamış olduğu üç günün hikâyesidir.

Bu filmin artistleri arasında, yegâne Amerikalı Gary Cooper'dir. Yunan tiyatrosu meşhur artistlerinden Katina Paxinon bir İspanyol köylü kadını rolü oynuyor. İsveçli İngrid genç İspanyol kızı rolünü oynuyor.

Diğer artistler şunlardır: Akim Tamiroff (Rus). Arturo de Cordova (Meksikalı). Victor Varconi (Avusturyalı). Eric Feldary (Macar. Fortunio Bononova (İspanyol). (M)ikhail Rasumny (Rus). Fedor Chalipin (Rus ve meşhur bariton bariton Chaliapin'in oğludur). Joseph Calleia (İtalyan).

Filmin musiki kısmı ile meşgul olan Victor Young, bu müziği kompoze edebilmek için sekiz türlü İspanyol havasından ilham almıştır.

çalıyor

İSMET

ENS

Müdür odasındayız: İlk okul arkadaşım, Kız Teknik Öğretim Müdürü Nurettin Boyman, Enstitü Müdürü Bâkıye Koray, ben.

Nurettin Boyman :

— Birçoklarımız, diyor, kız enstitülerini, dikiş - biçki, nakış gibi el hünerleri öğreten birer san'at evi sanırız. Eğer dava bu derece basit olsaydı bu kadar masraflı müesseseler kurmıya lüzum kalmazdı. Büyücek bir bina, birkaç dikiş makinesi, birkaç kadın usta - ve birkaç sandalya ile masa meseleyi hallederdi... Kız Enstitülerinin davası, genç kızları annelik, kadınlık mükellefiyetlerine hazırlamak ve onları icabında kadın san'atlarından birinde çalışarak hayatlarını kazanabilir seviyeye getirmektir.

Odadan çıktık. Linolyum döşeli, pırıl pırıl bir koridorda sınıfların bulunduğu tarafa ilerledik. Genç bir öğretmen müdüre sokuldu, kreşe alınacak yeni bir yavrunun muayene raporu geldiğini söyledi. Bayan Koray çocuğun kabul müsaadesini verdikten sonra bana döndü :

— Bizim burada sekiz yataklı bir de kreşimiz vardır, dedi. Kız Meslek Öğretmen Okulunun çocuk bakımı ihtisas şubesinde okuyan talebemiz bu kreşte nazarî ve amelî ders görür. Kreşe, yer bulundukca iki yaşına kadar her çocuğu alırız : Bilhassa müessesenin öğretmen ve memurlarından kimsesi olmayanların çocuklarını . . .

***

Zemin katının hemen yarısını kaplıyan mankenlerle dolu bir salona girdik: Sipariş atölyelerinin stüdyosu.. Bir köşede genç bir öğretmen - resim ve kıyafet tarihi öğretmenlerinden Aytekin Aykut - durmadan modeller çiziyor: Pırıl pırıl işlemeli gece [illegible]se-leri, eski çevrelerden alınma motiflerle [illegible] ör-tüler, bulûzlar.. Ben dikkatle etrafıma b[illegible] içe-riye sade giyinmiş genç bir bayan girdi. [illegible] Mü-dürü:

PAŞA KIZ
STİTÜSÜ

— Ben de sizi rica edecektim, şimdi, dedi.. (Elile beni göstererek) misafirimiz, sizden bazı izahat istiyecek.. (Sonra bana döndü) Bayan Gürer, dedi.. Atölyenin en kıdemli öğretmenlerinden...

Bayan Gürer Avrupada bir kız meslek okulunda tahsil etmiş ve dikiş, moda atölyelerinde de staj yapmış.

Gözlerinin çifte sualini yüzüme çevirmişti. Sordum:

— Bizim eski kadın kıyafetlerimizden, eski işlemelerdeki motiflerimizden, bugünkü kadın giyim-kuşamında istifade ettiğinizi öteden beri duyuyorum. Sergilerinizi de gezmiştim. Bunu nasıl meydana getirdiniz ? Öğrenebilir miyim ?

Biran durdu. Kısa bir düşünmeden sonra :

— Önce şunu söyliyeyim dedi : Bu, Kız Enstitülerimizde başlamış, fakat hususî atölyelere de yayılmış yeni bir cereyandır. Henüz araştırma ve deneme devresindeyiz. Şimdiye kadar aldığımız neticeler bize çok cesaret veriyor. Bu sahada çalışırken eski devirlerin zevkine göre kesilmiş, işlenmiş elbiseleri dikkatle etüt etmek, bunlardan alınan motiflerden, kuplardan, önce resimle, sonra mulajla kompozisyonlar, kreasyonlar yapmak lâzım.. Bu işte geniş tarihî bilgisi olan moda ressamlarının yine bilgili kadın terzilerle beraber çalışması icap ediyor. Biz bu cihetten çok talihliyiz: Müessesedeki resim, kıyafet tarihi, dikiş, nakış, moda öğretmenlerimiz buna göre yetişmişlerdir. Sonra her şubede ihtisas yapan yüzlerce talebemiz var... İşte ancak bunların el ve kafa birliğile araştırmalarımızdan semere alabiliyoruz. Yoksa rasgele bir eski kadın kıyafeti, bir çevredeki motifi bugünün giyiminde gelişigüzel kullanmak, bayağı ve gülünç neticeler verebilir.

Kelimeler üstünde hassas bir ciddiyetle durarak devam etti :

— Burada en nazik nokta, eski kıyafetlerimizin zevkini, biçimini, bugünün zevki, giyim telâkkisi içinde bir san'at sezişile kullanmak, elbiseye modanın icap ettirdiği vasıfları bozmaksızın bir "Bizim" ifadesi verebilmektir. Meselâ şalvar eski kadın kıyafetlerimizde güzeldir. Ama bugün

Üst kısmına çepken güzelliğile alt kısmına şalvar zenginliği veril-

kimsenin aklından geçmez. Yeter ki san'atkâr bir el bir gece tuvaletinin eteğine bizim vakur şalvarımızın biçimini verebilsin ! Sonra zeybek elbiselerimizden seçilmiş bir cepken, modern kadın tuvaleti üstündeki - tabiri mazur görün - o dımdızlak bolero yanında çok asil, çok şık ve çok dekoratif durmaz mı? Müzelerimizi dolduran eski elişlerimize,kıyafetlerimize, hatta ninelerimizin ördüğü eski yün çoraplara bugün hayranlıkla bakıyoruz.

İşte bu kıymetli maziden renk, nakış, şekil alarak 1942, 1943 Cumhuriyet balolarına öğretmenlerimiz ve atölyelerimizin müşterilerinden bazıları bu üslûpta elbiselerle iştirak ettiler. Türk ve ecnebi kadınlarının hayranlığı tasavvurun üstünde oldu. Esasen Avrupada eski işlerimize dair uzun tetkikler yapılmış, cildlerle eserler yazılmıştır. Bugün dünyanın tanıdığı Macar, Rumen, Bulgar, Sırp ve Yunan işlemeleri üzerinde bizim nakışlarımızın bariz tesirini - tam bir bitaraflıkla yazılmış bu eserler ispat ediyor.

Bayan Gürer arkasındaki vitrinden çıkardığı dört beş gece çantasını önüme koydu. Bunlar hakikaten fevkalâde şeylerdi.

— Biz, dedi, antikacılarda görüp geçtiğimiz, bugün halâ köylülerin, bilhassa yörüklerin som gümüş bileziklerini, küpelerini, yüzüklerini, başlık süslerini en şık elbiselerde kullanıyoruz. Bir zeybeğin göğsünde bir yandan bir yana azametle sallanan ağır kösteğin ucundaki gümüş süsler, görseniz zarif bir kadın göğsünde de ne güzel bir klips oluyor.

Bayan Gürer'i talebesinden biri provaya çağırmasaydı saatlerce konuşacaktık.

Gitmeğe hazırlanırken müdür Bayan Bakiye Koraya sordum :

—Tamamen millî, tamamen bize mahsus bir moda tasavvur eder misiniz ?

Gülümsedi :

— Her millet için bayrak gibi tamamen hususî bir moda tasavvur edemem. Fakat, beynelmilel bir diktatör gibi hükmünü yürüten moda içinde, millî zevkimizi, tarihî kıyafetlerimizi, zengin nakışlarımızı, zevk ve maharetle kullanarak bir Türk modası yaratmak ve dünyaya yaymak mümkündür.

***

Kapıdan çıkarken gözüm, yeni Ankaraya yüksekten bakan eski Ankara kalesine ilişti. İçimde gizli bir ağız Bayan Korayın son cümlesini tekrar ediyordu: Bir Türk modası yaratmak ve dünyaya yaymak !..

İbrahim DELİDENİZ

Neredesin?

Yolunu elden sorduğum,
Yüzünü düşte gördüğüm,
Saçına çiçek ördüğüm,
Nazlı yârim neredesin?

Ilgıt ılgıt esen yelde,
Çağıl çağıl akan selde,
Hangi uzak gurbet elde,
Nazlı yârim neredesin?

Gülde açılan ilk yaprak,
Bâdem dallarında ak ak,
Sensin diyorum muhakkak,
Nazlı yârim neredesin?

Dağ dağ gezdim gece gündüz,
Köy köy aştım, ova dümdüz,
Görmedim sana benzer yüz,
Nazlı yârim neredesin?

Adına türkü yaktığım,
Yoluna gün gün baktığım,
Ey benim candan sevdiğim,
Nazlı yârim neredesin?

Yıllar yıllarca ırakta,
Saçımdaki tel tel akta,
Bulayım seni bırak ta,
Nazlı yârim neredesin ?!

Halim YAĞCIOĞLU

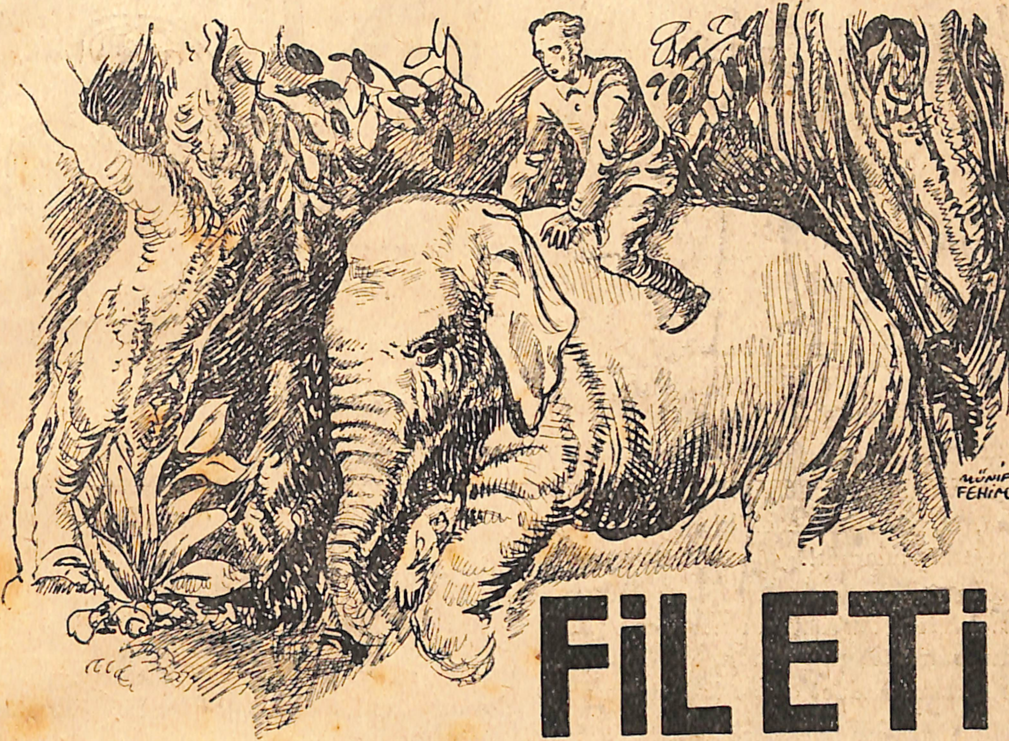
Bahar

Gökte bulut perçem perçem,
Dalda yağmur dizi dizi..
Kınalı dağ toprağında
Sürülerin ayak izi...

Yeşil: Yer yeşil, su yeşil,
Yeşiller giymiş ağaçlar.
Topuğuna kadar dökmüş
Söğütler yemyeşil saçlar !

Ayşe KIRGIZ

HİKÂYE

FİLETİ

Yazan: F. Celâlettin

— Üç ortaktık. Necit'ten cins arap atları, alır, Cavaya, Sumatraya, Amman denizinin öte tarafındaki adalara götürür, oraların mahsulleri ile değiş tokuş eder, yerine baharat, inci alır, işimize gelen pazarlarda satardık. Korta kasabasında bir yelkenli kiralamıştık. Met zamanlarında Acem denizine çıkmak kolay olurdu. Bahreyn adalarının cenubuna doğru açıldığımız sırada kötü bir fırtına bizi bastırdı . Kaptan usta adamdı. Gemiciler işlerinin eriydiler. Günlerce zaman ça'kandık durduk. Büyük direğe bir de yıldırım düştü, pusularımızı da, yelkenleri de yaktı. Tek bir kırlangıç yelkenile fırtınanın önüne düştük. Gündüzler gecelerden farklı değildi. Uzun geceler bir tek yıldız göremezdik ki hiç olmazsa bulunduğumuz yeri tayin edebilelim. Bazan bora düşüyor derdik, kurtulmak için ümitlenirdik. Fakat yeni bir felâketle karşılaşırdık. Tayfalardan birçoğunu deniz tuttu. Artık bizim halimizi düşünün: Erzakımız da tükenmeğe başlamıştı. Geminin reisi bendim. Kaptanla beraber yemeği birer övüne indirdik. Nereye gittiğimiz belli değildi. Burundaki tek flok bizi kuş gibi uçuruyordu. Gemide hemen herkes yorgan döşek yatıyordu. İşte böyle bir gecede dümen tarafından doğru geminin su itmeğe başladığını haber aldık: önü alınamıyacak kadar geniş bir yaramız vardı. Fırtına azdıkça azıyordu. Halimiz fenaydı.

Ortaklarımı kaptanın kamarasında toparladım. Kaptan bize durumun kötü olduğunu, ama ümitsiz de olmadığını yeminle söyledi. İki gemici ile marangoza büyük paralar vadettik. Neye yarar? Ne fırtına diniyordu, ne de sular azalıyordu. Üstelik burundaki ambarlardan doğru kaportaların çatırtısı başlamıştı. Böyle zamanlarda en küçük gürültü bile adamı evhama düşürür. Gece karanlıkda, yağmurlu, zifiri karanlıkda korkunç bir gürültü daha oldu. Gemi durmuştu. Orada, gözümün önünde bir tayfanın başının ambar kapağında patladığını gördüm. Herkes deli gibi bir tarafa koşuyordu. Deniz göklere fışkırıyordu. Dalgaların sesleri arasında gemicilerin acı acı bağrışmaları duyuluyordu.

Gemideki iki sandaldan birisine ortaklarımla, iki kaptanla ben binmiştim. İki tayfa kürek çekiyordu. Öteki sandal bizden evvel dolmuş, tayfalar bizden uzaklaşmışlardı. Onları ancak o kadar gördük, bir daha göremedik.

Ortaklarımdan Hacı Ahmetle dalyancı Rüstem habire kelimei şahadet getiriyorlardı. İkinci kaptan: "Kurtulursam yedi fakiri yedi gün doyuracağım!" diye adak adadı. Dalyancı Rüstem zengindi: "İnşaallah bir mescit yaparım" diyordu. Kaptan yüz kere hatim indirecekti!

Ben fakirce idim. İçime şöyle bir adak arzusu düştü: "Yarabbi dedim, eğer ölmez sağ kalırsam ağzıma bir lokma fil eti koymıyacağım!"

Sanki bunu niye böyle söyleyiverdim, bilmiyorum. İçimde acı bir ümitsizlik vardı. Ölümün vahim havası etrafımızda uğulduyordu.

Eh, ne denir, yaşamak kaderimizde varmış. Sabaha karşı uzaklarda bir kıyı gördük. Sevincimizden birbirimize sarılıyor duk. Bir karaya çıktık, uçsuz bucaksız,

— Arkası 14 üncü sayfada —

Keramet !

On yedinci asır âlim ve şairlerinden Mevlevi şeyhi Ahmed Dede — ki müneccimbaşı diye meşhurdur—, nüktedan ve meclisârâ bir zattı. Büyük adamlar, hattâ zamanın hükümdarı onu pek severler, görüşmesinden haz duyarlardı. Bir gün padişah sorar:

— Dede Efendi, şeyhinizin hiç kerametini gördünüz mü?

Ahmet Dede, derhal şu cevabı verir:

— Şeyhime şu keramet yetişmez mi ki, benim gibi fakir bir derviş, sizin gibi büyük bir hükümdarla karşı karşıya oturmuş konuşuyor.

●

Hayati — Posti

On beşinci asır şairlerinden Merzifonlu Hayati, lâtife kasdiyle arkadaşı Posti'ye bir tezkere yazar ve sorar :

— İt postu, domuz postu tabaklansa temizlenebilir mi ?

Posti tezkerenin altına cevabını yazar :

— Hayatı da murdar, ،ematı da ! . . .

●

Andelibi

Gene on beşinci asır şairlerinden Andelibi — ki aynı zamanda musikişinas olduğu için bu mahlâsı almıştır — bir gün bir işini gördürmek için o asrın âyanından birine müracaat eder. Meğer o adam hediye getirmiyenlerin dileklerini yerine getirmemekle meşhur imiş. Hizmetkârları, gelenin vaziyetine göre muamele ederlermiş. Rüşvet veya hediye getirenleri içeri alırlar getirmiyenleri "Efendi uyuyor" diye kapıdan savarlarmış. Fakir şair eli boş gidenlerden olduğu için huzura çıkamamış. O da bu beyitle bu herifi teşhir etmiş :

Eline zer alıp gelsen Efendi gel bayur derler,
Eğer destin tehi varsan Efendiyi uyur derler!

KUŞLU NALIN

Tefrika No. 9

Yazan: Hikmet Feridun ES

— Haydi bakalım. Yola düzelelim, doğru karakol... Marş marş!

Küçük Şeker itiraz edecek oldu:

— Bu kıyafette mi?.

— Sana elbise yaratacak değilim ya Bul esvaplarını da giyin.. haspaya bak!

Hirisantina'nın çıkardığı istavrozlar ziyadeleşti.

Çopur kâtip zangır zangır titriyor. Böyle büyük ve taşkın bir zevk ve safa gecesinin böyle biteceğini nereden bilsin zavallı!

Raşit Efendi:

— Bari sabahı beklesek!. diye mırıldandı.

Kolağası camları buğulanmış pencereye yaklaşarak dışarıya baktı:

— Zati şafak söküyor!. dedi.

Mabeyindeki arkadaşları tarafından bile «Fındık Paşa» diye çağırılan «Müşir Şaşı Gaffar Paşa» boyunu ilk defa Pariste ölçtürmüş 1 metre 54 santim gelmişti. Kilosu 94!. Bu yuvarlacık Müşire kadınlar «Fındık Paşa» derler. Fındık Paşa dünyaya tek bir şey için gelmiştir: Safa sürmek!

Lâkin o bu yolda çok sürttüğü için çabuk yorulmuştur. Hususî macuncusu Hacı Sırrıllah Efendinin kendi elile hazırladığı bademli, hindistan cevizli ezmeler, içine karanfil, zencefil karıştırılmış gelincik macunları da paşayı artık eskisi gibi gençlik ve sıhhat merdivenlerinin en üst basamaklarına çıkaramıyordu!

Paşanın sıhhati bozulalı «Hanımefendi» büsbütün hırçınlaşıyordu. On parmağı, o sene Brükselde açılan mücevher sergisini hatırlatacak ışıltıları ile göz alırdı. Henüz genç olan tombul, yumuşak ve her zaman lâvanta kokan bu kadın, kırkına yaklaştıkça sesi mart kedilerinin miyavlamaları gibi çıkıyor ve her gün sinirinden genç hizmetçilere çatıyor, daima yarım baş ağrılarından şikâyet ediyordu:

— Ben koca mı gördüm sanki? Paşaya vardığım zaman 13 yaşımda idim. O, yine böyle ellilik, dedem yerinde bir adamdı!.

Diye mübalâğalı hesaplar yapıyordu. Sinirleri büsbütün azıtınca paşa onu İstanbula eniştesinin konağına yol lardı. Bir müddet orada kaldıktan son ra «Kehkeşan hanımefendi» sinirleri biraz yatışmış, neşesi biraz yerinde dönerdi.

İşte bu sefer hanımefendi yine İstanbula gittiği için Fındık paşa her zamanki zevk arkadaşları ile beraber bir papaz uçurmağa karar vermişlerdi. Bunun için de sabahın alaca karanlığında arabaya atlanmış, bir zevk ve safa karargâhı haline sokulması gayet kolay olan «Buzlu dere çiftliği» nin yolu tutulmuştu.

Fındık paşanın arkadaşlarından biri şair Bor'lu Ahmet İdristi. Öteki ressam Nuh!.

Paşa onları gençliğinde Pariste ataşemiliterken tanımıştı. Yıllardır birbirlerinden ayrılmamıştılar. Paşa her şeye onların gözü ile bakardı.

Dünyanın en ince şiirlerini yazan şair Borlu Ahmet İdris iki metreye yaklaşan boyu ile bir insan azmanı idi. Harikulâde kuvvetli idi ve inanılmıyacak derecede pisti. Göğsünün yarısını kaplayan koyun yapağısı gibi sakalı henüz çürümemiş posteki kokardı. Bu sakal sigaradan sararmış zifir rengini almıştı. Kitapları ile hudutsuz bir şöhret yayan ve kendisine büyük üstadlık payesi tereddütsüz verilen Ahmet İdris 17 sene Pariste 5 sene Londrada, 4 sene Viyanada bulunmuş, gülmüş, ağlamış, kâh prensler, kâh dilençiler gibi yaşamış ve 17 yıl borca alış veriş ettiği bakkalına Türkçe öğretmiş, fakat kendi Fransızca öğrenememişti!

Her sofraya şaha kalkmış bir Abdül aziz iştihasile çöker ve seyredenleri tıkayacak kadar çok yerdi.

Belki mübalâğa, fakat yirmi dört senedenberi hiç yıkanmadığı, vücudunun su yüzü görmediği söylenir. Paşanın üstünde sonsuz bir nüfuzu vardır.

Pariste 17 sene ayni pansiyonda yaşadıkları ressam Nuh, yarısı beyazlanmış svri sakalı ile, büyük plâstron boyunbağı ve şairin kocaman sakalına karşı sanki inat için koyuvermiş gibi omuzlarına kadar inen saçları ile köylülerin daima dikkatini ve hayretini üstüne çeker. Gözünde bir tek gözlük vardır. Zaman zaman yarısı beyaz sivri sakalı ile kırlara çıkıp uçurtma uçurtmaktan da çekinmez!

İşte o sabah Fındık paşa, «Kehkeşan hanımefendi» nin İstanbula gitmesi şerefine iki zevk yoldaşını yanına almış, arabaya atlamışlar, «Buzlu dere» çiftliğine gidiyorlardı.

Bir aralık ressam gözlerini kırparak uzaklara baktı. Karşıdan acaip bir kafile geliyordu.

En önde peştemallara sarılmış, başı açık ayağı çıplak, saçı sakalına karışmış bir adam, arkada yine bir takım peştemallı kadınlar, jandarmalar ve bir de jandarma zabiti.

Araba ile kafile birbirlerine yaklaştılar. O zaman sair:

— Enfes bir tablo... diye mırıldandı. Gözleri, yaz sabahı göğüsleri açık peştemallı kadınlara, Hirisantina ile Küçük Şekere ilişmişti. Ressam:

— Hakikaten nefîs bir tablo... diye arkadaşının sözünü tasdik edince Fındık paşa arabayı durdurdu. Ve şaşı gözlerini alavlı zabitin üzerinde birleştirmeğe çalışarak sordu:

— Nedir bunlar kolağası?.

— Arkası 14 üncü sayfada —

Hâzım'ın ruhu — Neyse, ölümüm boşa gitmedi: Seyircilerimin yüzünü güldüremiyeceğim amma. arkadaşların yüzünü güldürdüm!

Celâlettin Ezine ile Mülâkat

Zili çaldım. İçeride ayak sesleri, fısıltılar oldu. Sonra kapı açıldı. Şık bir hizmetçi kız, sağ elinin şahadet parmağı dudağında sükût işareti yaparak, sessiz bir sesle sordu:

— Beyefendiyi istiyorsunuz değil mi?

— Evet. Celâleddin Ezine Beyi... Yoklar mı?

— Evdeler!

— Yanlarında kimse var mı?

— Hayır... Nişanlarile başbaşa!

— Lûtfen haber veriniz: Bir gazeteci gelmiş!

Hizmetçi kız giderken, koridordan üstadın sesi geliyordu. Galiba Abdülhak Hâmidin (Tarık)ından bir parça okuyordular:

— Romanya yıldızının Komandör rütbesini taşıyorsun Ezine!. Sen nereden gelip nerede durmuşsun?. Azimetin ne tarafa?. Şu göğsünde pırıl pırıl parlayan şey nedir?. Beynelmilel bir nişan!. İktidarına yeni bir bürhan, yeni bir delil!.

Oda kapısını vurdum. Birden hitabesini kesip kükredi:

— Giriniz!

Üstad, göğsünde nişanlarile ayna karşısında idiler. Beni, büyük insanlara mahsus mübalâğalı br nezaketle kabul buyurdular. Karşı karşı oturup konuşmağa başladık:

— Nişanınız pek güzel.. güle güle takınız!

— Teşekkür ederim.. hâlis on sekiz ayar altın!. Fakat, biliyorsunuz ki, bu nişanı aldığım günden beri rahatım huzurum kaçtı?

— Sebep?

— Efendim kıymetli şey.. çalınır korkusile geceleri uyku uyuyamıyorum.

— Bankada bir kasa alıp koysanız?

— Ona imkân yok... Her gün görmeğe gelenler oluyor... Liseliler, üniversiteliler.. kadınlar, erkekler, meraklılar.. kafile kafile!

— O halde siz bir kasa alsanız!

— Hayır, piyasada istediğim gibi sağlam kasa bulamadım. En iyisi hususî iki silâhlı nöbetçi tutayım diyorum!

— Bu nişan dolayısile mektuplar, telefonlar, teklilfer alıyor musunuz?

— Evet, nişan aldığımı duyan bir çok kızlar şimdi benimle nişanlanmak istiyorlar... Sonra, Nişantaşı ahalisi de artık kendi semtlerinde oturmam için rica ediyor!

— Romanya hükûmetinin size gösterdiği bu cemileye karşı siz de birşey yapmak niyetinde misiniz?

Üstad heyecanla ayağa kalktı ve:

— Eveeeet!. diye haykırdı, ben de, müttefikler nezdinde Romanya lehine bir sülh tavassutunda bulunmak istiyorum.

Kendilerine teşekkür ederek ayrıldım.

HİKÂYE

FİL ETİ

— *Başı 11 inci sayfada* —

gözün alabildiğine kıraç bir sahile... Parmak kadar bir ot bile görünmüyordu. Uzaklarda kel dağlar vardı. Burası neresiydi? Ortalıkta insan izi de yoktu... Üç gün orada aç kaldık, hem de ne açlık!.. Kıyıda bir midye kabuğu olsaydı sekizimiz birden yalardık!.

Açken insanı uyku da tutmuyor. Açlığımızın üçüncü günü idi ki birdenbire karşımıza küçücük bir fil yavrusu çıktı. Yeni doğmuşa benziyordu. Daha yürümesini bile bilmiyordu. İnsandan kaçmak lâzımgeldiğinin de farkında değildi. Ötekiler iştahlı gözlerle bakmağa başladılar. Hacı Ahmetle ikinci kaptan yavaş yavaş ona doğru gittiler. Kaçar diye tayfalarla Dalyancı Rüstem tetikte idiler. Hacı: Gel yavrum, gel evlâdım, gel diye yalvarıyordu. Birden bire üstüne çullandılar. Hemen yakalamaleriyle buzağı gibi kemseleri pişirip yemeleri bir oldu.

Bana da buyur diye zorladılar. Ama ben adaklıydım. Allaha ahdetmiştim ki fil eti yemiyeceğim diye... Sıcacık kebap kokusuna dayanamadım, o kadar gündür aç susuz kaldığım halde yemedim. Fakat bir de gelin bana sorun... Ne diye öyle nezretmiştim sanki? İçime öyle doğmuştu işte!

Arkadaşlarımın karınları doyunca hepsi de oldukları yere serildiler. Üstlerine ağır bir uyku, korkulu bir gaflet uykusu çöktü, dalıp dalıp gittiler...

Beni uyku tutmuyordu. Halim haraptı. Bir aralık ortalığın sesizliği içinde toprağın sarsıldığını duydum: Sanki zelzele, sürekli bir zelzele oluyordu. Yerimden kımıldamağa bile gücüm kuvvetim yoktu. Baygın gibiydim. Gördüm ki koca bir fil bize doğru geliyordu. Burnundan soluyordu. Yerimden kalkmak, denize doğru atılmak istedim. Dizlerimin bağı çözüldü.

Bizim yattığımızı görünce yanaştı, inliye inliye yavrusunun iskeletini kokladı. Anladım, bu onun anasıydı.

Öyle sesler çıkarıyordu ki, hüngür hüngür ağlar gibiydi... Sonra ne yaptı?.. Başladı yerde serili yatan karnı doymuş arkadaşlarımı koklamaya... Hangisinde et kokusu, yavrusunun etinin kokusunu duydu ise ayakları ile eziyordu. Onları birer birer tepeledi.

Sıra bana geldiği zaman yarı ölmüş gibiydim. Beni de uzun uzun kokladı. Her dakika ölümü bekliyordum. Hacı Ahmedin kafasını ezmiş, Rüstemin göğsünü parçalamış, kaptanlığın ensiklerini kırmıştı.

Ne dersiniz?.. Bana bir şey yapmadı. Uzun dişleri arasından sarkmış hortumu ile beni okşıyarak uyandırmak istedi. Şimdi havaya fırlatacak, dişlerini saplayacak diye bekliyordum.

Sağ ayağını kırdı, önümde çömeldi. Bekliyordu ki sırtına bineyim. Ne mümkün.. Kımıldayacak halim olmadığını anlamıştı.

Yavaşça beni aldı, boynuna oturttu. Koşmaya başladı...

— Yarabbi, sana hamd-ü sena olsun diyordum.

İyice gece olmuştu. Ben filin sırtında idim. Karanlıklarda kurşun gibi gidiyorduk. Ne dağlar aşmadık, ne ormanlar geçmedik. Sabaha karşı bir yerlere geldik: Sürülmüş tarlalar görünüyordu. Orada durdu. Beni sırtından indirdi: "İşte buralar insan yatağıdır, var rızkını ara!" der gibi bir hali vardı. Bir takım dostça işaretler kıldı, çekildi, gitti...

Karşıma çıkan insanlara başımızdan geçenleri anlattım. "Filin seni bir gecede alıp getirdiği kıyılar buralara sekiz günlük yoldur,, dediler!

F. Celâlettin

Kuşlu Nalın

— *Başı 12 inci sayfada* —

— Hamamda basdık paşa hazretleri... Meşhur çengi Şeker!

— Peki, bu kıyafette nereye götürüyorsunuz?

— Karakola paşa hazretleri!.

— Elbiseleri ne olmuş bunların?

— Bulamadık paşa hazretleri!

— Tuhaf şey... Tuhaf şey!

Fındık paşa kolağası ile konuşurken Küçük Şeker gülümseyerek şairin koyun postu gibi sakalına bakıyor, Hirisantina farkında değilmiş gibi üstündeki havluyu gevşeterek göğsünü açıyor ve gözlerinin içindeki yalvarışa baygın bir çapkınlık karıştırıyordu.

Hâlâ hazırol vaziyetinde duran kolağasının karşısında Fındık paşa ağzından bir türlü baklayı çıkaramıyor, yutkunuyordu.

Nihayet Hirisantinanın:

— Ah vire pasam senin ayaklarini öpezeyim!. Bizi kurtar.

Diye yalvarması imdada yetişti. Şairle birbirlerine bakıştılar. Ahmet İdris sakalını paşanın kulaklarına değdirerecek kadar yaklaştırarak bir şeyler fısıldadı. Çopur kâtip, ıslak vücutlarından hâlâ dumanlar tüterek, seyrediyordu.

Nihayet Fındık paşa:

— Bunlar bu halde karakola gidemez... Sen işi bana bırak, meşgul olurum!. dedi.

Sonra kadınlara döndü ve sesini yalancı bir hiddetle sertleştirerek:

— Çıkın bakayım arabaya!. dedi.

Şeker, ressamla şairin açtığı avuç içi kadar yere sıkışmağa çalıştı. Hirisantina arabacının yanına çıkmak istedi. Fakat paşa:

— Sen de şöyle otur!.

— Arkası var —

Bir Taşta Bütün Vatan

— *Başı 4 üncü sayfada* —

Bu dalgasız ve duru rahmet ve şehamet gölünün kara toprağa deyen kıyılarından birinde eski cihatların aziz şehitleri çeşit çeşit kavuklu taşlar halinde bu Dumlupınardan evvelki en aziz Türk cihadının taze şehitleriyle katışmıya gelmişlerdi.

Bu eski ve yeni taşlarda, bu eski ve yeni servilerin başı dik, görünüşü sade, duruşu vakarlı ve hayatı ebedî, tek tek, vazife günü kalabalığına dalıp ta gözlerimi yumduğum zaman, daha yedi sekiz saat önce seyretmekte olduğum başı eğik, görünüşü şatafatlı, kımıldanışı ihtilâçlı, hayatı fânî, çift çift, eğlence gecesi kalabalığını yeniden görür gibi oldum da başımın ucundan biri bana asıl yaşayan hangisi diye sormuş gibi ürpererek seslendim: Asıl yaşayan bunlar, bu ölmesini ve ana yurdun bağrına gömülmesini bilenler. İlk defa, gündelik İstanbuldan önce, (fânîleri gökten ayıran perdeye değdiğimi) farkettim. Ve birden, tabiat ve din mâbedi İstanbulun bir güzel ışığı gibi içimde titreyerek parıldıyan yüzden başka hiç bir yüze eğilmeksizin fânî ve günahkâr İstanbuldan eteklerimi devşirerek geçmeğe karar verdim.

Çanakkalede Türk milletinin bu güzellikler ve kutsallıklar uğruna boy boy kurbanlar verdiği sırada, oralardaki yaralılardan buralara gelip de ölenler için bir şehitlik yapılması düşünülmüş, Edirnekapıda işin başına getirilen vazife ehli genç bir teğmen plânı iyi yapmış, tedbiri iyi almış ve bu sayede buradaki şehitlerimizin hepsinin künyesini ve gömüldüğü yeri bilmek müyesser olmuştur. Gaza yerlerinin isimleriyle adlandırılmış yollar arasındaki parsellerde onu, yirmisi bir arada kanlarını batı doğu ufuklarına vermekte devam ederek yatan bu yiğit grupları için en uzak bir kasabamızın belediyesinden en yakın bir esnaf cemiyetine kadar bir çok kurumların, bir şehit anasından bir fabrika sahibine kadar bir çok yurtdaşların yaptırdığı büyük sade ve güzel taşlardan biri üzerinde şehit isimlerinin karşısına yazılmış doğum yerlerini kopye ediyorum:

Kütahya, Beypazarı, Mihalıç, Niğde, Kayseri, Tekirdağ, Edirne, İzmit, Adana, Bursa, Kastamonu, İstanbul, Üsküdar, Erzurum, Kartal, Yeniköy, Konya...:

İşte, bir taşta bütün vatan!

Behçet Kemal ÇAĞLAR

YUSUF ZİYA ORTAÇ

OCAK

En canlı memleket ve millet meselelerini en güzel Türkçe ile anlatan kitap

●

Pek az kalmıştır. Fiyatı 50 kuruş

Umum Satış Yeri: AKBABA İdarehanesi

7000 SENE EVVEL

Meşur âlimlerden Dr. Huber, biranın tarihi hakkında yazdığı bir eserde, milâttan 5-6000 sene kadar evvel başlıyan Keldani medeniyetinde biranın büyük bir yeri olduğunu söylemektedir. Bazan yalnız arpadan, bazan da arpa ve baharattan imal edilen biranın kadınlar ve işçiler tarafından çok içildiğini yine bu âlim anlatmaktadır. Yapılan bir hafriyatta bulunan on mezarın, bira imalâtını gösteren kabartmalarla tezyin edildiği ve kabartmalar yanyana getirilince imalâtın bariz bir surette görüldüğü de aynı âlim tarafından nakledilmektedir.

BU GÜN İÇİLEN BİRANIN 7000 ŞENELİK MAZİSİ VARDIR

Bira besler, serinletir, neşe verir

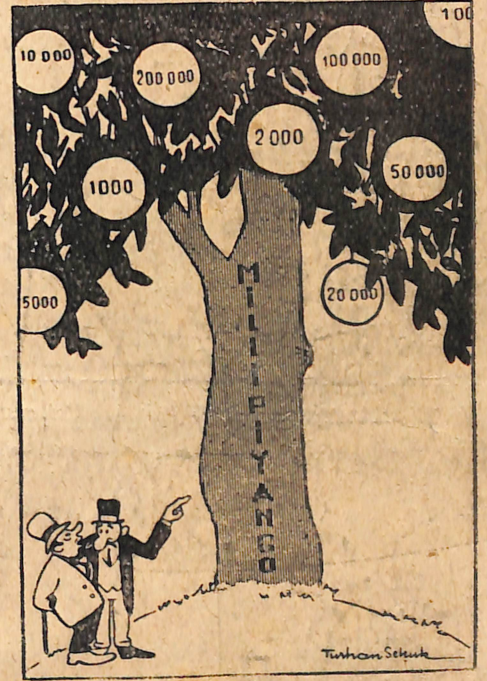
Bu genç gelin

GÜZELLİK VE BAHTİYARLIĞI

bulmuş

«Ailenin çirkince bir uzvu telâkki olunmakla beraber, bütün ümidimi kaybetmişken otuz yaşlarımda evlendim. Zevcim diyor ki: Muvaffakiyetimin ve onu teshir edişimin yegâne âmili şayanı hayret tenim oldu. Onu da evlenmeden bir kaç hafta evvel kullanmağa başladığım (Beyaz renkte yağsız) Tokalon kremine medyunum. O çirkin ve donuk cildimi âdeta yeni bir şekle ifrağ ve bana yeni bir sevimlilik bahşetti. Tokalon kreminin cildim üzerindeki tesiri âdeta mucizeye benzer.»

— Ne mübarek, ne bereketli ağaç değil mi ?..
— Evet, her ay binlerce meyva veriyor !

ADEMİ İKTİDAR ve BELGEVŞEKLİĞİNE KARŞI

HORMOBİN

Her Eczanede bulunur

P. K. 1255

Reçete ile satılır.

Sahibi : Yusuf Ziya ORTAÇ

Basıldığı yer : İstanbul Halk matbaası

Gazetelerden: Bu yaz yeşil renk moda!..

— Şapkam nasıl?

— Enfes... Lûtfi Kırdar görmesin, vallahi istimlâk edip yeşil saha yapar!